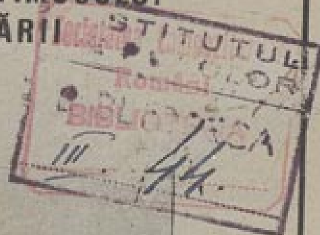
An. II. Nr. 1-2 Lei 10 Ex. Ian.-Febr. 1935

TIMOCUL

Revistă Culturală

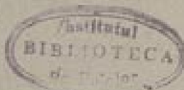
ORGANUL SOC. CULRURALE "TIMOC" a ROMÂNILOR DIN VALEA TIMOCULUI ȘI DREAPTA DUNĂRII

Власи. Землянка (бурдей) въ с. Магура. Никополско.

Români din comuna Măgura, Plasa Nicopole

Girant responsabil: Dr. P. Vodă-Timoceanu

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BUCUREȘTI, B-DUL CAROL I, 6

TIMOCUL

ORGAN AL SOCIETAȚII CULTURALE «TIMOC»

APARE LUNAR SUB CONDUCEREA UNUI COMITET

ABONAMENTE:	Redacția și Administrația:
Lei 50 „ „ studenți	B-dul Carol No. 6
„ 100 anual pentru particulari	București
„ 500 „ „ instituții	

CUPRINSUL:

Cruciada bulgară contra românizmului

In acest loc al revistei noastre, mereu am atras atenția celor în drept, asupra a ceiace se petrece în Bulgaria cu bieții români timoceni și cei din dreapta Dunărei. Dar, din nefericire toate strigătele noastre au rămas fără nici un ecou; a fost un strigăt de disperare în deșert.

Conducătorii bulgari din zi în zi, tot mai învrăjbiți contra tot ce este românesc, în ultimul timp, au culminat prin schingiuirile aduse elementului românesc, de acolo.

Au culminat pe toate tărâmurile, și în special pe cel cultural.

Nu se mai admite să se audă nici un cuvânt românesc, până și femeilor li s'au interzis să mai vorbească românește, înființându-se cursuri serale de limba bulgară pentru femei, care sunt obligatorii, sub sancțiunea pedepsei în bani sau diferitele alte neajunsuri aduse familiei respective, sub diferite motive.

Aducem la cunoștința guvernului nostru că *femeia română* din Bulgaria a fost *citadela* românizmului în decursul veacurilor și până în prezent.

Conducătorii bulgarilor și-au dat bine seama de aceasta și, au îndreptat toată atenția luptei lor aci; căci ei știu, că distrugând această fortăreață, restul cade dela sine, dat fiind-că acolo nu există școli și biserici românești și atunci bărbații se bulgarizează în armată, în afacerile lor de toate zilele și în luptele politice, iar copii se bulgarizează în școlile primare și liceele bulgare.

Iată deci, că până acum, numai *femeia română* era aceia care păstra focul sacru al românizmului de pretutindeni și în special în Valea Timocului și dreapta Dunărei.

Acum lupta dușmanilor a tot ce este românesc este îndreptată în contra ei, și dacă noi nu veghem asupra ei și nu o ajutăm ca să poată rezista, în decurs de câtiva ani, vom fi martori la cea mai jalnică consecința, anume: ca românii să înceapă a vorbi în alte limbi decât cea strămo-

şească, pe care au păstrat-o cu atâta sfinţenie şi în timpuri aşa de vitrege pentru ei, încât acum în secolul al XX-lea, în secolul ligii Naţiunilor şi al consfinţirii drepturilor minorităţilor prin atâtea tratate, noi să nu putem rezista şi... în contra cui?!

A acelora care ţipă cel mai mult, că bulgarii de pretudindeni sunt persecutaţi, că ei sunt cei mai bine voitori apărători ai păcii, prin a întreţine relaţiuni de bună vecinătate etc. *Unde rămân toate aceste declaraţiuni faţă de acea cruciadă întreprinsă de guvernul generalilor din Sofia contra românilor din Bulgaria?! Unde sunt măsurile luate de guvernul român pentru a împiedica acest dezastru ce s'a abătut asupra capului bieţilor români din Bulgaria?!* Ce face ochiul de veghe din Sofia al guvernului nostru? sau... este preocupat cu alte chestiuni mai înalte de mai mare subtilitate diplomatică, ca nu cumva să indispună guvernul din Sofia şi prin aceasta să'şi sdruncine agrementul său?!...

Nu... să se lase la o parte frica de indispoziţia bulgarilor şi activitatea de apropiere bulgaro-română prin mănuşi, şi cei dela Sofia să aducă date precise guvernului român de persecuţiunile de tot soiul asupra românilor, cerând, ca guvernul să ia măsuri de extremă urgenţa, pentru ca apoi să nu fie prea târziu, când orice măsură nu va mai da rezultatele dorite; căci cine cunoaşte mentalitatea bulgară îşi poate da perfect de bine seama de felul cum trebue să se poarte faţă de ei. *Bulgarul nu înţelege de vorbă bună şi cu înţelesuri subtile, frumoase, el ştie* **numai de frică**. *Atunci când nu mai are ce face, el cedează.*

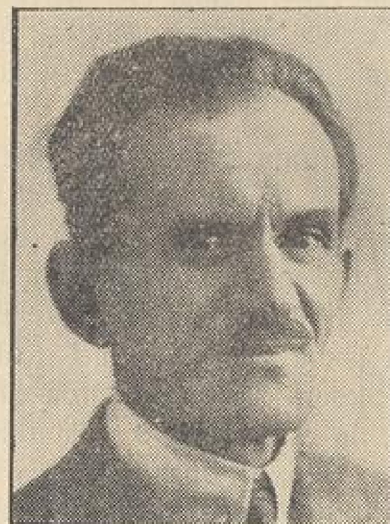
Măsurile ce trebuesc luate urgent şi mijloacele de care trebue să se servească cei în drept, cred că nu suntem noi cari să le indicăm, dat fiindcă cei de resort le cunosc mai bine şi le-au la îndemână, *destul să vrea să uzeze de ele.*

Am spus odată *aşteptăm;* dar aşteptarea ne-a fost zadarnică. Acum spunem din nou *aşteptăm,* dar nu ne lăsaţi prea mult în această stare chinuitoare pentru noi şi în special pentru *acei cari aşteaptă steaua salvării lor să apară dela nord...*

(ss) Dr. P. VODĂ-TIMOCEANU
Preşedintele Societăţii Culturale Timoc

Bieţii noştri fraţi din Timoc

Pe fraţii noştri de sânge, adică pe ROMÂNII din Timocul sârbesc, precum şi pe cei din Timocul bulgăresc, i-am cercetat şi cunoscut mai deaproape în vara anului 1907, deci sunt de atunci aproape 28 de ani. In acest interval de timp au avut loc două războaie, ambele purtate în numele libertăţii şi a unei mari dreptăţi în sensul recunoaşterei şi lărgirei drepturilor politice şi drepturilor naţionale şi religioase pentru toţi cei apăsaţi şi prigoniţi.

D-l N. Batzaria

La aceste războaie — războiul balcanic şi războiul mondial — au luat parte şi popoarele din Balcani. Participarea lor a fost determinată de aceleaşi consideraţiuni; libertate politică şi dreptate naţională şi religioasă pentru elementele etnice respective. In deosebi, pentru înfăptuirea acestor devize au fost pornite armatele lor la războiul bal-

canic, dus împotriva Turciei. Turcia era doar socotită că personifică apăsarea, tirania, pe când creștinii Peninsulei Balcanice, pretindeau că nu mai pot de dorul libertăței și dreptăței.

Să cercetăm în lumina faptelor cum acești campioni ai libertăței și dreptăței s'au ținut de cuvânt în ceeace privește pe conaționalii noștri, aflați de mai înainte, sau căzuți sub stăpânirea lor în urma războaielor de care am pomenit.

Precum am arătat mai sus, pentru prima dată am avut prilejul să iau un contact mai deaproape cu românii din Timocul sârbesc, precum și cu cei din Timocul bulgăresc în vara anului 1907. Faptul că, înțelegeam și de bine de rău, vorbeam limbile sârbă și bulgară, mi-a folosit să mă pot strecura mai bine printre bănuelile autorităților din cele două state.

Ce-am putut constata atunci? Că atât regiunea Timocului sârbesc, cât și în baza Timocului bulgăresc, românii, cari precum se știe, formează o masă compactă, erau lipsiți de orice drepturi naționale sau mai exact, culturale și religioase. Nici o școală în care limba de învățământ să fi fost limba română, și nici o biserică, iar bisericile acestea fuseseră zidite cu osârdia și cheltuiala populației românești, în care să se fi slujit românește.

In legătură cu aceasta, parcă văd și acum înaintea mea, pe tânărul preot Niculae, din marea comună Cozlodui din Timocul bulgăresc.

Lămuresc pentru cititorii din țară, că la comuna Cozlodui, comună în care cunoscutul poet și revoluționar bulgar *Hristo Boteff* a debarcat venind din România, erau în vremea aceea 1200 de familii, toate neaoș românești și că elementul bulgăresc nu era reprezentat decât prin câțiva funcționari, precum și prin învățători și preoți.

Insă, tânărul preot Niculae, era român de felul său, român, dar obligat să slujească în limba slavă. S'a aflat însă că, ascultând de vocea sângelui, el începuse să citească și să rostească unele rugăciuni, în limba română. Urmarea? I s'a luat slujba și Parohia și a fost scos la pensie, deși abia împlinise vârsta de 30 ani. Țin minte că i se servea — o, foarte neregulat — o pensie de 30 leva lunar.

Totuși, trebue să mărturisesc în interesul adevărului, că în anul 1907, n'auzisem de ceva prigoniri sălbatece, de bătăi, schingiuiri și arestări numai pentru faptul că oamenii erau români și că vorbeau între dânșii românește. Atunci, acum 28 de ani, nu mi se adusese la cunoștința asemenea fapte. Vorbeam cu românii — și de sigur, nu în secret — românește, fără ca din pricina aceasta vre-unul din noi să fi avut vre-o neplăcere.

Ba, îmi aduc aminte că învățătorul dintr'un sat românesc, era socialist, deci om pe care chestiunile de ordin național îl lăsau cam indiferent. Despre învățătorul acesta obligat să învețe bulgărește pe copiii de români, mi s'a povestit că spunea în clasă, elevilor săi că li se face o nedreptate, forțându-i să capete învățătura de carte, într'o limba, care le era streină.

Așa era situația acum 28 de ani. Intre timp, au avut loc cele două războaie de care am amintit. Au fost regimente de români în armata sârbă și în armata bulgară. Dacă am spune că acești români, cari se luptau sub steaguri străine și pentru idealuri străine, au dat dovadă de o lealitate desăvârșită și că s'au distins prin acte de eroism ce a stârnit admirație, este sigur că nu afirmăm decât un adevăr, fără o umbră măcar de exagerare. Adrianopolul, ca să citâm un fapt cunoscut, a fost cucerit de regimentele românești din cele două Timocuri.

Și acum răsplata lealităței și vitejiei. Răsplata? *Cea mai neagră ingratitudine, exprimată prin prigoana cea*

mai sălbatecă, prin practicarea unei politici de adevărată exterminare a elementului românesc. Românii noştri din Timoc sunt batjocoriţi şi insultaţi, bătuţi, arestaţi şi schingiuiţi numai pentru faptul, socotit ca o crimă de neertat, că sunt surprinşi vorbind între dânşii româneşte.

Iar, ceeace întăreşte sentimentul de adânc desgust şi de nestăpânită revoltă, este constatarea bazată pe un bogat material de ştiri şi informaţiuni precise, că o prigoană înverşunată s'a deslănţuit în comunele româneşti din Timocul bulgăresc, în deosebi împotriva femeilor române. Femeia română, poartă marea vină că a păstrat intactă dealungul veacurilor, limba şi fiinţa etnică a poporului nostru. De aceea, mai ales împotriva ei, sunt astăzi îndreptate fulgerele şoviniştilor bulgari.

Concluzia? Las ca alţii — cei în drept — să tragă concluziile acestor stări de fapt.

N. BATZARIA

Vandalism bulgăresc
într'o comună românească din Bulgaria

Turnu Măgurele 14 Februarie. — Câţiva bulgari trecuţi zilele trecute în oraşul nostru ne aduc, ei înşişi indignaţi, ştirea unui nevrednic vandalism întâmplat de curând în comuna românească Găureni din Bulgaria şi la postul central de grăniceri bulgari din Samovit.

Cu ocazia unei percheziţii la biserica din Găureni — căci orice instituţie sau casă românească e supusă percheziţiilor şi vexaţiunilor poliţieneşti — s'a constatat că arhiva bisericii era redactată în româneşte, comuna neavând nici un locuitor de altă origină. Autorităţile au ridicat imediat arhiva şi au aruncat-o în Dunăre. Fruntaşul român Cristo Moţea a protestat contra acestei purtări; a fost însă imediat arestat şi dus la Samovit, în faţa comandantului sectorului căpitanul Mustacoff. Acesta împreună cu soldaţii lui l-a bătut rău, sub motiv că-i trădător faţă de patria bulgară şi l-a ameninţat că are să-l interneze dacă nu se astâmpără şi mai apără cărţile şi vorbirea românească.

„Universul“ No. 46 din 16.II.935.

Drepturile românilor timoceni trebuesc respectate

De aproape cinsprezece ani chestiunea românilor timoceni, constituie una din cele mai nevralgice probleme ale politicei externe româneşti.

In diferite rânduri reprezentanţii Bulgariei însuşi profesorul Tzancov ca preşedinte al Consiliului de miniştri bulgar, cu prilejul venirii în România în 1924 a făcut declaraţii în sensul acordării legitimelor drepturi culturale şi cetăţeneşti românilor timoceni.

Cu prilejul acelei vizite, profesorul Tzancov a declarat ca scop al vizitei sale în România — nu numai lichidarea chestiunilor de ordin politic şi economic, dar şi chestiunea şcolilor minoritare române din Bulgaria în virtutea principiului de reciprocitate.

Românii numără în Timocul bulgăresc o masă compactă de peste 100.000 de suflete de-o perfectă omogenitate — răspândită în 36 de comune în care nu numai că nu există infiltraţiuni sau vre-o comună bulgărească izolată, dar nici chiar elemente izolate.

Toată această populaţiune are conştiinţa naţionalităţii şi a drepturilor sale. Ea doreşte şcoală şi biserică românească.

Sub regimul lui Staboliisky şi în timpul guvernului Tzancov, populaţiunea română din Timoc a înaintat guvernelor bulgare numeroase cereri şi memorii, pretinzând libertatea de a-şi creia şi întreţine prin propriile lor mijloace şcolile şi bisericile în limba maternă.

Un curent puternic s'a format atunci în opinia publică românească în favoarea fraţilor timoceni.

Pretenţiunile noastre erau minimale. Se cerea Statului vecin prin intermediul primului ministru Tzancov:

1. Infiinţarea şcolilor primare în fiecare comună românească, precum şi două licee: unul la Vidin şi altul la Bregova.

2. Guvernul bulgar să nu se opună la răspândirea cărţilor şi a publicaţiunilor româneşti printre populaţiunea românească din Bulgaria.

3. Ca sfânta Liturghie să fie oficiată în bisericile comunelor româneşti, numai în limba română.

4. Ca guvernul bulgar să pună capăt oricărei persecuţiuni dusă împotriva românilor intelectuali cari nu vor să renunţe la naţionalitatea lor.

Aceste erau revendicările juste şi moderate ale fraţilor noştri din Valea Timocului bulgăresc. Ele erau sprijinite cu toată căldura de unanimitatea opiniei noastre publice şi tratativele decurgeau bine, încât a fost o uimire generală, că, ajuns la Sofia primul ministru Tzancov, şi-a schimbat imediat atitudinea şi în locul drepturilor promise a deslănţuit o necruţătoare persecuţie împotriva românilor timoceni.

In loc să satisfacă dorinţelor legitime ale românilor îndreptăţite prin clauza minorităţilor etnice, primul ministru Tzancov a declarat etatizate toate şcoalele aflătoare în acele comune, înlocuind în acelaş timp pe institutorii bulgari dintre cei mai şovinişti aduşi în acest scop chiar din inima Bulgariei şi a Macedoniei.

Chiar în biserici — unde se mai păstra graiul strămoşesc — guvernul Tzancov a început înlocuirea preoţilor români prin cei bulgari, desăvârşind astfel opera de teroare şi desnaţionalizare.

Se da astfel cea mai brutală lovitură aspiraţiunilor şi curentului de renaştere naţională a românilor timoceni.

Acest asasinat fără precedent se făcuse oare împotriva voinţei statului român? Se făcuse împotriva poporului român, dar ceiace-i monstruos şi merită să fie desvăluit pentru a fi înfierat ca o adevărata crimă de stat, se făcea cu asentimentul anumitor foruri politice româneşti, după cum vom dovedi în urmarea acestui articol.

G. LUNGULESCU

Cristo Moţea

In comuna Găureni din Bulgaria, semidocţii noştri vecini percheziţionează o biserică românească, ridică întreaga arhivă şi pe motiv că nu este scrisă în limba lui Asparuch, o dă spre hrană peştilor dunăreni.

Avocat Dem. Ticleanu

Românul Cristo Moţea, get-beget român ca şi unanimitatea locuitorilor acelui sat, care a avut dârzenia să protesteze în numele libertăţii împotriva acestor acte de sălbătecie şi de profanare a sf. locaş, s'a ales cu câteva coaste rupte de către viteazul căpitan de oaste bulgărească, Mustacoff, — reprezentantul autorizat al strămoşilor săi— pe motiv că este trădător! ?...

Şi care i-a fost trădarea?

Cunoaştem mentalitatea strâmtă şi cruzimea fără de perechea vecinilor noştri dela sud, cum şi prostia demnă de antica Abderă a Bai-Ganciului atât de bine redată de către un compatriot întru Mustacoff.

Deasemenea eram sigur că un român neaoş ca Moţea să nu se teamă de faptul că se află în mâinile duşmanilor neamului său şi să protesteze împotriva acestui act barbar, deşi... nu avea calitatea nici de ministru de externe român şi nici măcar vreun supus şi amărât plenipotenţiar!...

Nici două săptămâni nu au trecut de când s'a interzis limba românească până şi în familiile româneşti din ţinuturile bulgăreşti ale Timocului, mergându-se cu neruşinarea până acolo încât să forţeze pe femeile bătrâne să să înveţe schimonosita limba a lui Crum! Nu s'a uscat încă bine cerneala cheltuită de presă pentru a protesta în van contra persecuţiilor de tot soiul la care este supusă

populaţia de baştină a Daciei Aureliane, azi sub călcâiu bulgar şi jugoslav.

Românii zac sub teroare în ţara zarzavagiilor. Ura cu care se urmăreşte exterminarea lor nu este decât o o verigă din lungul lanţ al cruzimilor făptuite de către cavalerii asasini dela Turtucaia.

Aşa ştie bulgarul să se bată, mişelia şi laşitatea fiind elementul constitutiv al sufletului lor să se târască ca o râmă la Liga Naţiunilor cu diferite plângeri, pozând în victime, şi să lovească cu cnutul pe cei fără de apărare.

Şi în timp ce răsună Valea Timocului de ţipetele de ajutor ale fraţilor noştri, sub simandicoasele auspicii ale reprezentantului nostru la Sofia, în biserica românească răsună bolta de coruri bulgăreşti.

Deoparte deci avem o intoleranţă criminală, de altă parte un îndemn la sinucidere.

Nici că se putea un sprijin venit mai la timp, şi nici odată «Toporul şi Pădurea» a lui Gr. Alexandrescu nu s'a adeverit mai bine. Dacă în biserica română din Sofia cântă corul bulgărasc, de ce şi eminenţa sa Mustacoff să nu urmeze exemplul dat de reprezentantul nostru la Sofia?...

Politicianii toţi cari s'au perindat la cârma acestei ţări, către care îşi îndreaptă privirile pline de speranţă fraţii noştri din afară de graniţă, n'au ridicat un deget pentru a cere socoteală satrapilor dela sud.

Şi în timp ce românii din Timocul bulgar şi sârb, despărţiţi doar printr'un singur râu ce aminteşte Styxul mitologic, sunt privaţi de libertate, credinţă şi graiu, închizându-li-se şcolile şi bisericile, domnii guvernanţi din patria mumă se lăfăesc în tronuri de aur, cu aere de rastigniţi şi ofturi „diplomatice", pozând în mucenici ai neamului.

In timp ce — ca pe vremea barbarilor — timocenii îşi părăsesc avutul cu o licărire de speranţă de a găsi la fraţii lor o primire mai bună, «veşnicul» nostru ministru ce conduce nenorocita politică externă a ţării, îşi găseşte o nouă patrie pe care o serveşte asiduu, al cărui preşedinte a fost până mai deunăzi, uitând câte sudori au

trebuit pentru a aduna hrana acestui Moloch, care ignorează chiar că este român.

Iar memoriul trimis mai acum câţiva ani de către timoceni la Liga Naţiunilor, a fost susţinut nu de d-sa, ci de... Briand, mai mare român decât însuşi vizitatorul dela Lido sau St. Maurice, călătorul care îşi plimbă pleen-ul prin toată Europa în vagon special şi cu zeci de funcţionari particulari la discreţie, plătiţi... tot de noi.

In timp ce pumnul lui Mustacoff se îngroapă în obrazul lui Moţea, în Bulgaria în biserica românească din Sofia cântă bulgarii sub supravegherea reprezentantului român, iar în Jugoslavia se ticlueşte o caricatură de pact balcanic, un nou lanţ cu care să sugrume existenţa timocenilor.

Duceţi-vă, onorate excelenţe, la Găureni în Bulgaria şi pe valea Timocului, luaţi lecţii de românism dela ţăranul Cristo Moţea şi cu cenuşă pe cap şi picioarele goale reveniţi umili cerându-vă ertare. Ar fi o ispăşire dreaptă şi v'aţi purifica mâinile voastre murdare, ce au strâns de atâtea ori, în semn de prietenie şi între două pahare cu şampanie, pe ale călăilor sub al căror călcâiu se zbate Timocul. Vizitaţi şcolile şi bisericile româneşti şi faceţi-vă bilanţul activităţii voastre ce incumbă soliei dată de Ţară într'un moment de naivitate, nu căutaţi doar prin vorbe de clacă să vă amăgiţi singuri.

Iar voi, abili diplomaţi, ce nostalgic priviţi valurile Adriaticei, sau vârfurile Alpilor, mai de folos ar fi ca în efemera voastră existenţă de lut să le duceţi o mângâiere românilor de peste hotare. Lasă-ţi costumul de ceremonie, reîncălţaţi opincile şi cămaşa ţărănească, puneţi-vă cuşma pe-o sprânceană şi cu toiagul pribegiei păşiţi pe calea ce au urmat-o strămoşii voştri, ca un nou Hrist, spre a cunoaşte toate suferinţele poporului pe care îl reprezentaţi.

Nu mai discutaţi războiul din Manciuria sau să vă îngrijiţi de conflictul italo abisinian. Aceia nu au nevoie de concursul vostru. Indreptaţi-vă ochii spre plaiurile unde suferă fraţii voştri, cautaţi să le alinaţi durerile chiar de va fi nevoie să vă purtaţi faţă de adversari ca Fouché, dar ca un Fouché dublat de un Richelieu.

Aceasta vă cere ţara pentru fiii săi uitaţi! In fiecare

clipă, în convorbirile ce le aveţi cu diferiţi «off»-i sau «ici»-i, să perseveraţi în rolul pe care trebuie să-l aibă orice diplomat, speculând clipele de slăbiciune ale adversarului.

Turneul balcanic ne-a costat scump, iar opinia publică o ştie. Ca rezultat, în loc să obţinem o condiţiune mai omenoasă de traiu pentru românii de acolo, toată diplomaţia n'a servit decât la deslănţuirea unei noi terori împotriva lor.

Istoria vă va judeca pe toţi şi martirajul cu care vă afişaţi rubicondele voastre făpturi nu va fi interpretat decât ca o indigestie, provenită din rafinatele bucate servite la banchete, singurele rezultate concrete ce numai de folos nu pot fi pentru ţară.

Iar când tineretul de azi, care a suferit laolaltă cu acei timoceni refugiaţi, vor fi mâine la cârma ţării, vom pune mâna pe biciu şi vom goni neguţătorii din templul românismului. Şi acea zi nu e departe!

Suferiţi, fraţi timoceni, suferiţi, căci suferinţa voastră ne îndârjeşte şi mai mult pe noi, cei cari am plâns alaturi de voi!...

Atunci Mustacoff-ii îşi vor lua răsplata, iar pe diplomaţii-greeri îi vor ajunge timpul de iarnă, hrănindu-se numai cu cântecul din vara vieţii lor.

DEM. ŢICLEANU
Avocat

Cum au fost desnaţionalizate şcoalele şi bisericile din Timocul Românesc

Pe timpuri, nu prea departe, pe valea liniştitului Timoc, în fiecare sat românesc exista şi un focar de cultură românească.

Stăpânirea otomană era prea puţin interesată de modul cum trăiau vassalii lor.

Răsboiul din 1877, a desrobit pe unii şi a robit pe alţii. Primul gând al Bulgariei independente a fost să subjuge pe români şi să le ia şi puţina libertate pe care o aveau.

S'au adresat singurului lucru pe care îl mai păstraseră dela strămoşi: limba. Au vrut să le distrugă graiul ca prin aceasta să-i desnaţionalizeze. Fiecare şcoală românească avea un învăţător român. Acest lucru românilor le prindea bine, însă nu era pe placul bulgarilor, aşa-mi spunea un bătrân timocean refugiat deacolo din cauza recentelor persecuţii.

Invăţătorii români răspândeau cu destulă dragoste cultura românească până când într'o zi această fericire se irosi. Fură surprinşi de vizita misterioasă a unei doamne şi a unui domn, pe care stăpânirea bulgărească îi trimisese să puie capăt unei pretinse ilegalităţi. Copiii se mirau, căci în mintea lor nu puteau înţelege că trăesc unul din cele mai nenorocite momente ale vieţei lor. Străinii vorbeau o limbă neînţeleasă. In ochii lor, se citea patima distrugerii. Toţi aşteptau înfriguraţi sfârşitul acestei inscenări. In timp ce vizitatorul scria, într'un catalog, însoţitoarea lui ajutată de birjarul cu care venise, strângea din fiecare bancă cărţile noastre. Se citea pe faţa fiecărui copil, durerea unei despărţiri în momentul când i se lua cartea. Căci deşi murdară şi ruptă, *ea* reprezenta slova românească, slovă păstrată din strămoşi.

Sfârşindu-şi opera, d-na privi în clasă cu un zâmbet de diabolică satisfacţie. Işi împlinise dorinţa. Apoi înpărţi la fiecare, cărţi noi, colorate frumos. Toţi priveau cu o bucurie resemnată, la cărţile noi şi frumoase, dar care vor pune prag între două tradiţii. Tare le fu însă desamăgirea când voind să citească n'au înţeles nimic. Invăţătorul privea mut şi în ochii lui se citea o tragedie pe care copiii o vor înţelege trăind-o în curând. Căci nu trecu mult şi în locul învăţătorului român veni cel bulgar care prin bătăi, abia reuşi să-i facă să pronunţe bulgăreşte. Dar nici aceasta nu le-a fost deajuns căci după ce au distrus şcoala românească s'au îndreptat împotriva credinţei strămoşeşti.

Preotul bătrân al satului, care de atâta timp predicase româneşte, credinţa creştină, fu înlăturat pentru a fi înlocuit cu un preot bulgar. Sfânt a fost momentul când pentru ultima dată a slujit româneşte. Dar cruda stăpânire l-a oprit. In timp ce prin gura bătrânului preot, românii cereau pentru ultima dată Dumnezeului milă, slujba fu oprită, preotul izgonit şi cărţile sfinte arse.

„Aşa ne-au luat bulgarii şi putinţa de a ne ruga şi crede româneşte".

Bătrânul sfârşeşte plângând trista-i povestire. „Ar trebui amintit statului român, că există la noi şcoli bulgăreşti".

Mai ales marelui nostru bărbat de stat Titulescu, care printre multiplele sale ocupaţiuni ar trebui să aibe'n grije şi şcolile româneşti din valea Timocului.

CRĂCIUN POPA
Avocat

Ferocitatea şovinizmului bulgar

Prigoanele bulgare contra românilor timoceni, după o alternanţă de timp, au reînceput. Dar, de data aceasta asmuţirile sunt mai înfuriate, mai înverşunate.

Dece oare, atâta asuprire contra bieţilor timoceni cari sunt cei mai devotaţi şi loiali cetăţeni ai Statului bulgar? Când, în campaniile din 1913 şi 1915—1918, soldaţii timoceni luptând vitejeşte pe front au cules cele mai strălucite glorii pentru armata bulgară? Când, în timpul insurecţiunei din toamna anului 1923, dacă timocenii nu se înrolau în gărzile albe, poate că nu se mai întâmpla ceeace a urmat? Oare, aceasta să le fie răsplata?

Din istoria vieţii lor, timocenii îşi mai amintesc despre nişte persecuţiuni politice, cari, însă erau aplicate contra întregei populaţiuni a Statului, indiferent de naţionalitate, de către temutul despot Stambolov. Acesta, pela sfârşitul secolului trecut, cu ajutorul finanţei germane şi a tineretului studios reîntors dela facultăţile Berlinului (de unde căpătau burse), a înfăptuit memorabilul regim al programului şi al teroarei contra Caraveliştilor (rusofili). Pe atunci odată cu apunerea soarelui populaţiunea ţărei (inclusiv timocenii) trebuia să se închidă în case, dealtfel, nesupuşii erau răpuşi de gloanţele arnăuţilor (albaneji) mercenari angajaţi de către guvern în acest sens.

In urmă, după răpunerea acestui tiran, în Bulgaria s'a stabilit o nouă epocă de linişte şi dezvoltarea intensă economică şi socială. In acest timp de pace care a durat până la războiul balcanic, populaţiunea timoceană, prin stăruinţă, ardoare de muncă neprihănită, ceeace caracterizează specificul românesc, a dat dovadă de cea mai mare pricepere în organizarea şi dezvoltarea economică a gospodăriilor săteşti, încât au întrecut cu mult pe concetăţenii lor bulgari. O deosebire frapantă există între satele româneşti mari şi frumoase şi cele bulgăreşti mici şi urâte.

In primii ani după războiul mondial, în epoca zisă „de aur" a guvernului Stamboliisky, românii atinseră maximul (dar nu şi maximorumul) de libertate economico-socială şi naţională. Toate posturile administrative, inclusiv posturile de învăţători, erau ocupate numai de români. In biserici slujba religioasă se oficia în româneşte; în şcolile primare, cari erau şi sunt bulgăreşti, se introdusese (neoficial) explicaţia lecţiilor în limba română. Puţin mai trebuia ca românii, în mod spontan şi prin mijloace proprii să-şi cucerească toate drepturile naţionale, inclusiv introducerea limbei române în învăţământul primar.

Toate iluziile şi speranţele timocenilor s'au spulberat odată cu intronarea „erei negre" a guvernului Ţancov, care s'a instalat la cârma statului prin groaznicul măcel din 9.VI.1923. Veniţi astfel şi pentru a se menţine la putere au permis libera organizare şi înarmare a bandelor bestiale macedonene, pentru a căror întreţinere dela cel mai mic fiu până la bunic, guvernul plătea burse şi lefuri grase. Asasinatele şi delapidările banului public, erau puncte din programul lor de guvernământ.

Răsfăţarea lor în îmbuibare n'a durat mult. Resursele statului, încă dela al 2 lea an, s'au sleit. Pe când în timpul guvernării Stamboliisky curgea numai aur şi hambarele pline cu grâne, toate acestea s'au golit repede iar guvernul Ţancov pentru a acoperi jaful a recurs la împrumutri externe, cari ca o epidemie au sleit şi mai mult finanţele statului. In scurt timp, toate veniturile Statului au fost acaparate în mâinile bancherilor străini pe când şi banca naţională, singura bancă din Europa care era de Stat a trebuit să fie transformată în bancă acţionară, ca să nu mai vorbim de mina pernic şi impozitele vamale cari au trecut sub controlul străinilor.

Această realitate de crudă mizerie a determinat guvernul Ţancov, precum şi pe cele ce l'au succedat mai târziu, să recurgă la măsuri drastice dictatoriale, răpind orice libertate de gândire şi scris. Sub loviturile acestei terori au căzut şi manifestările naţionale a timocenilor, răpindu-li-se, nu numai unicul drept naţional avut până atunci, oficierea slujbei religioase în româneşte, dar au fost răpuşi şi în libertatea lor individuală. Toţi funcţionarii la stat, judeţ şi comună au fost înlocuiţi cu elemente macedonene şi bulgare.

Nu numai atât. Au terorizat şi pe tinerii elevi şi studenţi timoceni, cari au îndrăsnit să treacă Dunărea ca să vie să învețe în şcolile româneşti. Ca nişte bestii spumegânde, bandele şovine, organizate de către oficialitatea bulgară în Societăţile „Cubrat" şi „Narodna Zaştiata", năvăleau asupra vreunui elev

sau student timocean reîntors la părinţi, bătându-l în plină stradă cu ciomege şi pumnale, până ce-l lăsau în nesimţire, fără de cea mai mică teamă de răspundere de fapta lor criminală.

Ce rău văd autorităţile bulgare în venirea tinerilor timoceni să înveţe în şcolile din România, iar legaţia bulgară din Bucureşti în unison cu cei din Sofia, să şicaneze pe cei cari vin să-şi pretindă anumite drepturi? Nu crede oare legaţia bulgară că este o absurditate, ba chiar o măsură caraghioasă, să nu legifereze o stare de fapt, când cineva a devenit cetăţean român, pentru a scăpa de urgia autorităţilor bulgare, să nu recunoască această încetăţenire, sub pretextul de nesatisfacere a serviciului militar în Bulgaria, deşi încetăţenitul este ofiţer român? Cum se poate să se menţină cineva forţamente şi fictiv cetăţean bulgar, când nu mai vrea, când nu mai este?

Crede oare, autoritatea bulgară că prin amenzi aplicate sub diferite pretexte părinţilor, ai căror fii se găsesc la şcolile de aci, chiar şi a celora ai căror fii sunt deja cetăţeni români, vor putea stăvili ceeace nu se poate, ceeace a eşit din adâncul necesităţilor reale. Autorităţile bulgare cred oare că, prin aceste amenzi vor putea restabili balanţa financiară a ţării lor, care este atât de şubredă? Zadarnică sforţare. Dar, cu ce au păcătuit şi contribuit timocenii la înfăptuirea acestei stări deplorabile a ţărei Bulgare, de e atâta urgie?

Avalanşele prigonirilor se rostogolesc tot mai tare asupra românilor timoceni cari au început să strige pentru ajutor. Strigătele lor de disperare au fost perceptate de către cotidianele româneşti de mare tiraj. Zilnic citim tot felul de brutalităţi: bătăi, arestări, internări, amenzi arbitrare, înlocuirea primarilor bulgari, singuri funcţionari români cari mai rămăseseră în posturi. Se repetă timpul de altă dată a guvernului Stambolov. Acum ca şi atunci, bieţii ţărani din satele româneşti dela frontieră, le este interzis să mai scoboare, după apunerea soarelui, cu vitele la adăpat la Dunăre şi Timoc.

Toate au limită. Şovinizmul bulgar, or cât ar fi de feroce, să nu uite, că orice reacţiune dă naştere la contra acţiune pentru restabilirea echilibrului social.

ING. D. M. TRUIA

Situaţia românilor Timoceni în trecut şi în prezent

Conferinţă ţinută în Sala Teatrului Naţional din Craiova în seara zilei de 12 Ianuarie 1934, de către D-l TEODOR VOINEA, fost Preşedinte al Federaţiei Cercurilor studenţeşti din Oltenia şi Timoc.

Doamnelor şi Domnilor.

O conferinţă despre românii din Valea Timocului nu este un fapt frecvent. Dimpotrivă, mi se pare foarte puţin obişnuit.

N'aş voi să cred că în această lipsă de preocupare pentru românii care populează Valea Timocului, se oglindeşte o regretabilă ignorare din partea naţiunii noastre, faţă de elementele româneşti rămase din cauza unui complex de împrejurări, în afara graniţelor stabilite de tratate. Ar fi un fapt prea dureros ca să poată fi constatat şi mărturisit. Cred mai degrabă că ignorarea suferinţelor de pe acele meleaguri există numai în pătura noastră conducătoare, prea mult preocupată de politica Genevei şi prea puţin ancorată în realităţile sud-est europene în care ne integrăm.

Inainte de a vă înfăţişa epocile de suferinţă pe care le-au parcurs românii din Timoc, sub diferite regimuri, îmi veţi îngădui să fiu puţin preocupat, pentru moment, de adevărul istoric, privitor la origina românilor pe acele meleaguri.

Românii din Valea Timocului locuiesc, de o parte şi de alta a râului, în grup compact între Morava şi Timoc, în Jugoslavia şi dincoace de Timoc, în judeţul Vidin până acolo unde Morava şi Timocul se apropie, la isvor în Bulgaria.

Apariţia lor pe acele locuri se confundă cu însuşi începuturile de plămădire ale poporului român după colonizarea Daciei. Este fapt constatat că atât Dacia cât şi ţinuturile din sudul Dunării s'au bucurat de acelaş interes din partea administraţiunii Imperiului roman. Aşa se explică de ce găsim de-alungul Dunării, în Bulgaria, un brâu de sate locuite de români, începând cu judeţul Vidin, continuând cu plasa Lom, Nicopole, etc.

Motivele pentru cari românii au ocupat acele locuri şi s'au menţinut cu toate frământările şi neajunsurile aduse de nesiguranţa timpurilor, nu sunt greu de explicat. Era aci râul Timoc, mai răsărit, care traversa o porţiune de teren pe care viaţa se putea organiza mai lesnicios, cu mai multă temeinicie şi mai puţină trudă.

Versiunea unora dintre istoricii bulgari, cari susţin că elementul românesc a ocupat aceste locuri, cu mult mai târziu, după năvălirea slavilor şi a bulgarilor, care se petrece după colonizarea Daciei, cu câteva secole mai târziu, nu poate rezista unei critici serioase. Fiindcă dacă românii ar fi venit aci în urma năvălirii bulgarilor şi deci după ce ei începuseră să se organizeze, ar fi greu de presupus că românii ar mai fi putut să ocupe tocmai aceste locuri care ofereau mai multe mijloace de viaţă şi unde orice popor năvălitor, oprit aci cu intenţia de a rămâne, ar fi încercat să se organizeze, aşa cum au făcut o bulgarii.

Penetraţiunea românilor ar fi fost atunci aproape imposibilă.

Socotesc ceva mai mult că dacă acest fapt s'ar fi întâmplat realmente, aceasta n'ar putea constitui un element de mândrie pentru vecinii noştri dela sud, prea zeloşi în apărarea intereselor naţiunii lor, ca să accepte această versiune care n'ar face altceva decât să dovedească lipsa de vitalitate şi de rezistenţă a bulgarilor în acele locuri.

Nu mai vorbesc de cealaltă versiune pe care vrea s'o acrediteze un profesor bulgar, cu multă fantezie, că elementul românesc din Valea Timocului înglobează pe toţi indivizii rebeli din Oltenia, care au fugit din ţară de teama serviciului militar, care până acum o sută şi ceva de ani se făcea în condiţiuni mai grele decât astăzi.

Dar mă întreb cum ar fi posibil ca elementele acestea disperate, să pătrundă cu atâta uşurinţă în masa compactă şi organizată a bulgarilor, pe un ţinut atât de întins? Cum şi în cât timp s'ar fi realizat acel număr impresionant de mase de români, cam 300.000, pe acele locuri? Imi place să cred că această versiune e şi fantezistă şi lipsită de seriozitate.

Rămâne deci în picioare convingerea noastră că românii ocupă acolo acele ţinuturi încă din secolul 2 după Hristos când a început colonizarea şi organizarea administrativă a Daciei.

Numărul acestora s'a mărit cu cei rămaşi aci după ce populaţia retrasă de Aurelian în anul 273, a revenit în Dacia.

Aci au fost găsiţi de slavi şi bulgari mai târziu; organizaţi fiind, ei n'au mai putut fi alungaţi sau înăbuşiţi de năvălitori.

Odată stabilit acest lucru să trecem la exaninarea epocilor pe care le-au parcurs românii din valea Timocului sub diferite ocupaţii. Pentru o mai clară expunere voiu împărţi viaţa acestui grup de români în trei mari şi caracteristice epoci:

D-l Theodor Voinea

I. Epoca întâia care începe cu plămădirea poporului român şi se sfârşeşte cu răsboiul dela 1877—78.

II. A doua epocă dela 1878 până la 9 Iunie 1923, moartea lui Stamboliiski.

III. A treia şi ultima dela 9 Iunie 1923 până în vremurile noastre.

In prima perioadă românii nu au avut prea mult de suferit. Frământările cari s'au petrecut în întreaga peninsulă bal-

canică, au avut repercusiuni egale aspra tuturor popoarelor care se stabiliseră aci. Pe de altă parte în acele vremuri nu se poate vorbi de o conştiinţă naţională. Aşa merg lucrurile până în anul 1453 când turcii supun Constantinopolul şi încep să-şi exercite influenţa în Europa. Se observă un început de organizare a societăţii pe baze caracteristice noilor stăpâni.

Dominaţia otonomă care durează până la răsboiul nostru de independenţă, dacă a fost odioasă în ceia ce priveşte încasarea birurilor din ţările supuse, nu poate fi acuzată c'a stânjenit cu ceva libera şi sănătoasa desvoltare a acestei ţări. Turcii s'au mulţumit totdeauna cu plata regulată a haraciului. Legăturile domnitorilor noştri cu poarta, sunt o mărturie elocventă a acestei corectitudini. Testamentul political lui Ştefan cel Mare, e dovada cea mai serioasă asupra securităţii pe care o presupunea supuşenia faţă de Inalta poartă pe acele vremuri.

In aceste vremuri deci puţina cunoştinţă românească, s'a putut păstra nealterată. Şi românii din Valea Timocului pot fi mândri că şi-au putut conserva, în anii de suferinţă, graiul şi obiceiurile străbune.

Dar anul 1878, care e începutul perioadei a doua, aduce independenţa statului român şi odată cu el şi a statului bulgar.

In loc de recunoştinţă faţă de vitejia soldatului român care isbutise să le dea o viaţă nouă, bulgarii încep să siluiască sufletul naţiunilor neslave, pentru a ajunge la o completă unifificare sufletească a naţiunii bulgare. De atunci începe suferinţa poporului român din Timoc. La început asupririle au fost neînsemnate, mai târziu ele au devenit scandaloase faţă de români. Şi pe măsură ce ideia naţională se contura mai bine în conştiinţa de stat a vecinilor noştri dela sud, românii au mai mult de suferit. Şi se părea bulgarilor că e o îndrăzneală ca o limbă de pământ, cum e valea Timocului să fie exclusiv locuită de români, care dacă înţelegeau să rămână cetăţeni paşnici ai statului bulgar, cereau în schimb să li se dea libertatea de a avea şcoale româneşti, biserici româneşti, cu preoţi români.

Dacă în acele vremuri nu se făcea nimic pentru ocrotirea elementului românesc din Timoc, nu se poate aduce nici-o imputare statului român, fiindcă pe atunci şi noi ne găseam în perioada de febrilă organizare a statului. Şi apoi revendicările ne aţinteau ochii spre Transilvania, Bucovina şi Basarabia, care

nu ne dădeau răgaz să ascultăm şi suferinţele de dincolo de Dunăre.

Aşa au mers lucrurile până la războiul mondial, după care viaţa politică a statului bulgar cunoaşte, ca şi celelalte state, noui curente politice. Astfel în două rânduri Stamboliiski, promotorul ţărănismului, intenţionează un regim de libertăţi, pe care au prilejul să le guste şi fraţii noştri din Timoc. Se vorbea atunci nu numai de libertatea învăţământului, a cultului, dar s'a mers şi mai departe şi s'a dat posibilitatea românilor să ocupe funcţiuni în administraţiunea de stat, fapt care constituia o adevărată revoluţionare a metodelor de până aci, pe care oficialitatea bulgară înţelesese să le folosească faţă de români.

Dar bucuria acestora nu le a fost de lungă durată. Lovitura dela 9 Iunie 1923, aduce asasinarea lui Stamboliiski şi odată cu aceasta spulberarea tuturor speranţelor pe care le puseră românii in regimul ce el reprezenta.

Din ziua aceia viaţa românilor din Timocul bulgar îmbracă aspecte de tragedie. Regimul de libertate de care se bucuraseră până aci se schimbă brusc într'un regim de persecuţie organizată. Românii cari ocupau servicii în ad-ţia de stat sunt asvârliţi afară, fără ca să ţină seama de vechime, fără să se aibă în vedere mizeria pe care o creiau familiilor româneşti. Tinerii destituiţi din servicii, elevii de liceu ceva mai sensibili, trec Dunărea, în miez de noapte, sgribuliţi în bărci şi se refugiază în ţară, unde au fost primiţi, spre mândria noastră, cu multă căldură de oficialitatea românească.

Fostul ministru de Instrucţie şi actualul D-l Dr. Anghelescu şi secretarul general D-l Iuliu Valori, au marele merit de a fi ştiut să micşoreze suferinţele tineretului venit de acolo, înlesnindu-le viaţa în Capitală. Astfel mulţi dintre cei veniţi atunci ocupă astăzi locuri de frunte în viaţa socială a statului român.

Dar dacă tinerii veniţii între noi au avut norocul să trăiască o viaţă mai liniştită, mai lipsită de griji, fuga lor deacolo a creat părinţitor lor o viaţă disperată. Persecuţia a început să se deslănţuiască asupra lor, la adăpostul oficialităţii. La început împotriva familiilor din cari se desprinsese rebel câte un vlăstar care trecuse în ţară, mai târziu împotriva tuturor familiilor care mai îndrăzneau să păstreze prin funduri de lacre câte o carte veche românească.

Tinerii veniţi în Capitală s'au organizat în două societăţi: „Dacia Aureliană", a studenţilor şi Soc. „Timocul" a titraţilor, care au lucrat şi lucrează paralel pentru îmbunătăţirea soartei acelora din mijlocul cărora au plecat. In plus Soc. „Timocul" scoate o revistă cu acelaş nume, la care o mână de tineri originari din Timocul bulgar, militează în acelaş scop, arătat mai sus.

Toate eforturile lor pentru a creia un cât de mic interes pentru viaţa mizeră a românilor din Timoc, n'au fost răsplătite cu atenţia necesară din partea oficialităţii noastre. Toate guvernele toate regimurile n'au găsit că e o obligaţie morală să acorde un cât de mic interes pentru o problemă care pune în joc însăşi mândria noastră naţională.

Şi cu cât pământurile tineretului venit între noi au fost mai mari şi mai variate, cu atât furia s'a deslănţuit dincolo, mai mare împotriva părinţilor lor. La început li s'a închis şcoalele; copii au fost obligaţi să meargă la şcoalele bulgare, conduse de sbiri, chemaţi pentru a desrădăcina mai uşor pe tinerii apucaţi pe mâna lor. Mai târziu persecuţia s'a abătut şi asupra bisericii. Era vai de săteanul care îndrăsnea să roage pe preot pentru a oficia o slujbă de înmormântare în limba românească. Era chemat la poliţie şi silit, prin schingiuire, să renunţe la graiul ce-i era scump.

Azi întâmplările din viaţa românilor din Timocul bulgar sunt cu adevărat alarmante. Guvernul de dictatură al generalului Gheorghieff, înţelege nu numai să continue sistemele guvernelor Ţancoff, Liapceff, Muşanoff vor merge şi mai departe cu persecuţia. Românii sunt schingiuiţi acolo pentru un delict, pe care toleranţa poporului român, nu-l impută nici unei minorităţi din ţara noastra, deci nici bulgarilor.

De curând guvernul militar dela Sofia a început să acorde ţinuturilor locuite de români o atenţie deosebită, inaugurând sistemul echipelor culturale, puse sub comanda fostului colonel Kesiff, echipe cari ţin întruniri naţionaliste în satele româneşti. Aceste întruniri se termină totdeauna cu percheziţii, făcute de ofiţeri în rezervă, la domiciliul românilor, în urma cărora sătenii sunt purtaţi pe la poliţie, bătuţi şi schingiuiţi pentru vre-o carte poştală scrisă în limba maternă.

Nu mai vorbesc de noua dispoziţie dată de guvernul bulgar, la toţi primarii din satele româneşti, români până aci, să fie înlocuiţi numai cu ofiţeri de rezervă, care să asigure şi mai mult opera de reprimare pe care o organizează statul bulgar. Şi toate acestea se petrec în aceste vremuri când se spune că popoarele sunt libere să-şi hotărască soarta... în vremurile acestea când în ţara noastră nimeni nu se gândeşte să stingherească libertăţile bulgarilor din Cadrilater sau din restul ţării.

Şcoalele lor funcţionează la noi cu subvenţii dela statul român, bisericile lor sunt recunoscute şi apărate. Nu mai vorbim de numărul gazetelor bulgare care apar în ţara noastră, nu mai vorbim de acţiunea îndrăzneaţă a acestor gazete în Cadrilater... nu mai pomenim nimic de banditismele organizate de comitagii şi cărora au căzut victime atâţia cetăţeni români.

Nu mai reamintim toate aceste îndrăzneli, fiindcă ele contrastează prea mult cu viaţa pe cari o duc fraţii noştri din Timoc.

Nu pricepem de ce guvernele noastre au procedat cu multă timiditate faţă de vecinii noştri dela sud când ei nu meritau nici înţelegerea nici îngăduinţa de care se bucură confraţii lor aci între noi.

Personal am crezut la început că se exagerează, când se vorbeşte despre tirania bulgară deacolo. M'am convins însă în toamna anului 1930 cu un grup de studenţi doljeni, că toate acuzaţiile aduse guvernelor bulgare, sunt şi rămân în picioare. Mi-a fost greu să pătrund în Timoc, din cauza poliţiei bulgare care se opunea sub motiv că satele româneşti sunt contaminate. Pentru a ne face să renunţăm ni se oferă o excursie ispititoare spre Vraţa. Am rezistat şi cu multă greutate, însoţiţi de câţiva poliţişti, am putut să poposim câteva momente, într'o după amiază, în Capiţanut, Stanotarn, Novo Selo, Bregova, etc., sate mari cu populaţie exclusiv românească, care îşi păstrează nealterate şi portul şi obiceiurile şi limba. E greu de spus sentimentele pe care le-am încercat în faţa acestor oameni, când i-am văzut atât de români, dar atât de mâhniţi pentru neajunsurile pe care le creiază dorinţa lor de a-şi păstra toate bucuriile sufleteşti.

Şi dacă acest ţinut, nu a putut face obiectul unei revendicări teritoriale, pe baza principiului naţionalităţilor ce se avea în vedere la încheerea tratatelor, merita cel puţin atâta atenţie din partea guvernului român de a cere bulgarilor să le respecte limba şi obiceiurile, pe baza clauzelor pe cari noi le-am acceptat faţă de minorităţile din ţara noastră cu atâta largheţă.

Am acceptat totul când a fost de dat... şi n'am cerut aproape nimic, când avem dreptul s'o facem.

Despre românii din Timocul jugoslav n'am să vă vorbesc.

Doliul năprasnic care a îndurerat sufletele aliaţilor noştri jugoslavi, mă îndeamnă la un sentiment de respect şi mă opreşte de a trece în revistă suferinţele românilor din ţinuturile Timocului jugoslav.

Mă veţi întreba ce soluţie cred eu potrivită pentru a face să înceteze această stare de lucruri, dureroasă şi de o parte şi de alta a Timocului. Soluţia nu e grea. Se cere însă puţin curaj şi multă mândrie. Să se atragă atenţia guvernului bulgar că în caz când nu înţelege să ofere o egalitate de tratament românilor din Timoc, aşa cum facem noi cu bulgarii din ţara noastră vom trece la închiderea tuturor şcoalelor bulgare din Cadrilater şi la interzicerea cultului lor. La fel şi cu jugoslavii.

Numai în faţa acestei proceduri curajoase guvernele respective îşi vor reveni în fire şi vor înţelege cum să se poarte faţă de elementul românesc de pe tărâmul lor.

Aşteptăm guvernul român care să-i silească la această trezire şi studenţimea română din Timoc nu-şi va precupeţi stima faţă de acest guvern.

THEODOR VOIENA
Fost Preşedinte al Cercurilor Studenţeşti din Oltenia şi Timoc

---

Brutalizarea românilor din Bulgaria

Corabia 8 Febr. — Locuitorii veniţi de peste Dunăre aduc noui ştiri despre brutalizarea românilor din com. Măgura, din faţa oreşelului nostru, de către grănicerii bulgari. In ziua de anul nou, ţăranii Pascu Beşu şi Dumitru Ştefan din Măgura au fost duşi la pichetul de grăniceri No. 7 Macedonia, unde li s'a dat ordin să aducă din pământ mâncare şi băutură soldaţilor dela pichet ca aceştia să-şi petreacă de anul nou. Cei doi ţărani au adus tot ce li s'a cerut. Dânşii însă au fost declaraţi arestaţi şi reţinuţi la pichet la corvoadă în curte toată ziua, precum şi noaptea următoare. A doua zi dimineaţa au fost luaţi la pumni şi daţi afară dela pichet reîntorcându-se astfel bătuţi şi degeraţi la casele lor.

„Universul" No. 40 din 10 Februarie 1935

Impresii din bâlciul dela Vidin

Cu vie nerabdare aşteaptă timocenii atât cei de aici, din ţară, cât şi cei de dincolo, bâlciul anual de la Vidin, având numai atunci posibilitatea de a se revedea.

Mai trist e însă pentru acei cari stabilindu-se aici nu pot trece dincolo a-şi revedea fraţii şi părinţii, pentru a nu se expune brutalităţii autorităţilor bulgare, care nu aşteaptă, decât reîntoarcerea acestora ca să-şi poată revărsa toată ura. Aceştia se mulţumesc doar, să privească nostalgic de pe ţărmul românesc, spre locurile copilăriei, unde se găsesc ai lor. I-şi trimit veşti prin prieteni sau soţii pe cari îi îmbarcă pe şalupă, trecând dincolo la Vidin.

Cu ocazia bâlciului la Vidin şi cel dela Calafat, trece lume multă, printre cari se strecoară şi câte un student sau elev timocean, mai curajos. Trec români amatori de excursii şi unii dornici de ţigări bulgăreşti. iar bulgăroaicele la trecere nu uită să ascundă câteva cutii cu pudră, adusă din Calafat, care pentru ei se consideră mare lux.

In goana bărcei cu motor, care spintecă valurile Dunării ce se rostogolesc leneşe, ai reverii plăcute; fete şi băeţi tineri cântă'n adierea vântului tomnatec care le inroşesc obrajii.

In portul Vidin, ţărani români în haine curate aşteaptă fiii să vie să-i revadă. Pe chipul lor vezi nerăbdarea cu care aşteaptă sosirea şalupei, iar prin încordarea privirei lor, din depărtare, vor să-şi poată recunoaşte pe cel aşteptat.

In acel moment uită de toate necazurile ce le au, de toată asuprirea, şi uită şi de sentinela care nu-i lasă să se apropie de cel sosit, înainte de a trece pe la vamă.

I-şi revine numai atunci, când se simte apucat sau împins de sentinelele care le strigă în limba lor pe care ei nu o prea înţeleg.

Revederea-i mişcătoare; mamele plâng de bucuria revederii copiilor, care se face abia la hanurile care au tras, departe de ochiul poliţiei bulgare, unde poate să-şi vorbească în voe.

Vorba şi accentul românilor timoceni seamănă mult cu a oltenilor, au şi unele cuvinte ardeleneşti. Portul lor e ca şi al românului de aci, numai portul femenin diferă mult de portul nostru naţional. Unele imită prost moda dela oraş, iar altele mai păstrează portul ţărănesc. Acestea au cămăşi albe cu poale până'n glesne peste care pune o fustă, un fel de fotă de culoare neagră brodată, sau ţesută cu fir şi mătase. Mai toate fetele sunt înzorzonate cu salbe de aur, de gât iar coafura e caracteristică lor, încreţesc părul pe la tâmple, unde-şi atârnă flori şi panglici colorate. Femeile măritate poartă basmale pe cap, mai mult de culori deschise, cari sunt legate în jurul părului şi înodate deasupra frunţei.

In tot timpul bâlciului sosesc chiar vapoare cu excursionişti din toată România, cărora autorităţile bulgare le face primirea cu muzici şi cuvântări, se arată extrem de afabili cu acei cari vin să-i viziteze. Nu tot astfel se întâmplă când un român de acolo cere un bilet de voie de a trece la bâlciul din Calafat. Cu aceştia se poartă brutal şi la urmă refuză să-i lase să treacă la Calafat.

Bâlciul e monoton, zilele de toamnă, plouă-noroi. Negustorii din bâlciu caută să ferească de ploaie marfa expusă vânzării. Aici întâlneşti figuri bulgăreşti, cu trăsături rigide, cu muşchii feţei aproape imobili, după a căror fizionomie nu poţi ghici intenţiile ce le au. Singurul gând îl ai atunci, să te reîntorci cât mai curând pe teritoriul românesc, unde tot românul are zâmbetul pe buze, sufletul şi caracterul lui bun, întipărite pe faţă.

MANŢI Ing. TRUIA

Pagina Federaţiei românilor de peste hotare

Din iniţiativa Soc. Culturale „Timoc“ a Românilor din Valea Timocului şi Dreapta Dunării, în ziua de 14 Decembrie 1934, a avut loc o reuniune de reprezentanţi ai Românilor de peste hotare din: Bulgaria, Jugoslavia, Ungaria, şi Cehoslovacia, la care s'a discutat situaţia acestor Români din toate punctele de vedere: social, economic, cultural şi religios.

Din expunerile făcute s'a constatat, că azi toate statele tind spre aşezări politico-sociale pe baze naţionalist-unitare şi că astfel ideia de minoritate etnică într'un stat începe să fie exclusă iar elementul minoritar supus desnaţionalizării, sau exterminării.

Având în vedere că acestui pericol sunt supuse mase întregi şi compacte de Români rămaşi în afara graniţelor României Mari şi anume în: Bulgaria, Jugoslavia, Ungaria, Cehoslovacia, U. R. S. S., Macedonia şi Albania şi că vieaţa naţional-culturală a unora dintre ei se găseşte astăzi într'o situaţie de completă desorganizare, iar la alţii neexistând nici măcar tradiţia unei atari vieţi din trecut.

Apreciind marea importanţă ce o are atât pentru statul român cât şi pentru întreg neamul românesc, păstrarea şi cultivarea acestor pepiniere de români rămaşi să trăiască peste hotare în ţări streine şi pentru a-i feri de o eventuală desnaţionalizare, precum şi de persecuţiile ce se abat şi se vor abate pe capul lor din partea naţionalilor majoritari printre care trăesc.

Reuniunea a hotărât înfiinţarea unei Federaţii a Românilor de peste hotare, cu sediul în Bucureşti, care va lucra în cadrul următorului program de activitate:

1. Propagarea în opinia publică din ţară a ideii pentru cunoaşterea şi susţinerea politico-culturală şi religioasă a Românilor de peste hotare şi ridicarea chestiunii la rangul de problemă a politicii de stat, aşa cum se face în alte ţări;

2. Apărarea intereselor Românilor de peste hotare din toate punctele de vedere: politic, social-economic, naţional-cultural şi bisericesc;

3. Organizarea de conferinţe, tratând situaţia actuală a tuturor regiunilor în afară de hotare, unde sunt Români.

4. Redactarea a diferite publicaţiuni despre situaţiunea Românilor de peste hotare;

5. Aducerea de studenţi şi elevi din regiunile unde sunt Români peste hotare spre a-şi face studiile la şcolile şi universităţile din ţară, în limba maternă;

6. Ridicarea căminului Românilor de peste hotare, în Bucureşti.

FEDERAŢIA

O necesitate a timpului

Un mănunchi de tineri intelectuali entusiaşti români de peste hotare, au luat iniţiativa pentru înfiinţarea federaţiei române de peste hotare.

Da... spun un mănunchiu, căci întotdeauna faptele mari s'au făcut din iniţiativa câtorva oameni de suflet şi înalt sentiment faţă de ai săi.

Este o necesitate a timpului, căci am strigat mereu, o spunem şi azi, că după războiul mondial oficialitatea ţarii noastre, preocupată cu consolidarea internă a ei, a abandonat cu totul pe încă cei destul de mulţi români, rămaşi peste hotare, prada apetitului hrăpăreţ al revizioniştilor de toate nuanţele.

Or... cum în viaţă, întotdeauna reacţia are contra reacţie, care de cele mai dese ori, este şi mai viguroasă. Soarta a hărzit, ca aceşti români, pe care un complex de împrejurări a contribuit, ca ei să nu poată să se gudure la sânul patriei mame şi să nu aibă fericirea de a gusta din libertăţile fraţilor lor, să aibă câţiva vlăstari viguroşi, cari mai presus de orice, pun dorinţa de a se bucura şi ei, cel puţin de libertăţi ale vorbirei în limba lor stramoşească şi a cultului; din care dorinţi şi-au făcut un ideal pe care îl urmăresc trecând peste orice piedică, ori de unde ar veni ea.

Iată imperativul care a dictat, ca toţi fiii risleţi ai neamului să se strângă la un loc şi să facă zid în faţa pericolului care'i ameninţă cu peirea lor şi a fraţilor lor dintre care au plecat.

COMITETUL FEDERAŢIEI ROMÂNILOR DE PESTE HOTARE

Mijloc: **Dr. P. Vodă-Timoceanu,** Presed. Federaţiei; dreapta: **D-l A. Andrei;** stânga: **D-l S. Miclea.**
Planul II.— Dreapta: **D-l Roza;** stânga: **D-l Luţai.**

S'au adus obiecțiuni de unii că federația nu îndeplinește anumite condițiuni legale, *«ca formă»*...

Da... așa este; însă pe cei care au luat inițiativa cu înființarea ei, nu i au pasionat *forma*, ci *fondul*. Căci acesta este cel cu *temei* și acesta se sprijină pe trista realitate care a dictat această apropiere și cimentarea sufletească a fiilor răsleți ai neamului, care văd că pentru moment cei în drept de a le da o mână de ajutor i-a abandonat... Noi nu disperăm. Noi nu acuzăm; căci suntem convinși că frații noștri de aci, din țară, sunt și vor fi lângă noi, dar acum sunt puțin sustrași. Dovada cea mai mare despre aceasta este faptul că partidele politice au început ca să insereze în programele lor de guvernământ, chestiunea românilor de peste hotare ca o necesitate de Stat. Iată bazele începutului luptei și din partea autorităților sunt puse.

Deci, fraților de pretutindeni și de aci, lăsați *forma*, alăturați-vă *fondului* mișcărei noastre și veniți cu toții să strigăm la cei ce oprimează pe frații noștri, cu creștinescul și pacificul dicton: *Nu ridicați sabia asupra noastră căci ea va lovi în voi!* Iar fraților voștri de aci le strigăm, *să uite beția gloriei parțiale* și să vină alături de noi, pentru a arăta dușmanilor noștrii, *că inima românilor bate tot așa de viguros ca și în trecut.*

Inainte... Dumnezeu cu noi.

Dr. P. VODĂ-TIMOCEANU
Preș. Soc. Timoc și al Federației
românilor de peste hotare

Despre proectata Episcopie de Vârșăț

Vom avea sau nu o Episcopie ortodoxă română în Jugoslavia?

Iată o întrebare, căreia riști să-i dai un răspuns pozitiv.

Pentrucă ținând seamă de modul cum a fost „soluționată“ (sic!) problema școlară în Banatul jugoslav, la baza căreia stă deja o convenție trecută prin toată gama formalităților necesare și aprobată atât de Statul român cât și de cel jugoslav, problema bisericească se discută în mod serios abia acum.

Nu știm la ce rezultat au ajuns discuțiile „amicale“ dintre Inaltul Patriarh Miron și delegația jugoslavă, — care ne-a vizitat de Sfintele sărbători. Știm însă alt lucru.

Până'n prezent, această chestiune bisericească a mai fost desbătută de încă vre-o trei delegații românești la Karlovec și încă altele două-trei, sârbești, la București, fără însă, să se fi făcut ceva.

Și totuși — ca să fim drepți — s'a făcut „ceva“, avem un protocol de cooperare, un fel de proiect de convenție bisericească ce s'a schimbat și se schimbă mereu — de câte ori, o nouă delegație a luat sau ia în discuție problema bisericească.

In jurul acestui proiect se face atâta vorbă acum pentrucă în el sunt cuprinse unele puncte cari nu le prea convin sârbilor și altele cari nu ne pică bine nouă, românilor.

Are — nu-i vorbă — destule lipsuri acest „proect“, astfel că sunt îndreptățiți și unii și alții să nu l adopteze încă.

Așa de exemplu, (conform observațiunilor juste ale unui bătrân preot român din B. I.) proiectului respectiv îi lipsesc, pe lângă multe altele, în ceeace privește interesele românești și unele precizări esențiale, ca:

a) Textul prin care să fie garantată autonomia viitoarei Eparhii române de Vârșăț;

b) Episcopului i se zice „Vicar“, urmând de aci, ca să se precizeze: dacă vicariatul poate ori nu să fie dependent de un prosinod mixt;

c) Unele precizări cu privire la finanțarea înființării vicariatului;

d) Fixarea dotației vicarului și a personalului care i-se va atribui, precum și dotarea preoților.

Și, la fel, mai lipsec precizările cu privire la averile bisericești, din Banatul Jugoslav, averi, în privința cărora nici până în prezent nu s'a dat o hotărâre definitivă.

In ceeace privește jurisdicția viitoarei episcopii de Vârșăț, dorința unanimă a fraților din Jugoslavia, precum și a noastră, este ca ea să fie pusă sub jurisdicția directă a Sf. Patriarhii din București. Aceasta cu atât mai mult, că și reprezentanții bisericei sârbești dele noi, cer ca viitoarea Episcopie sârbă de Timișoara, să fie pusă sub jurisdicția Patriarhiei de Karlovec, ei ne mai fiind dispuși „să mai calce în vre-o ședință a Sino-

-dului din București" — după cum s'a exprimat P. S. S. Letici „Episcopul Banatului" (? !).

Dar nu numai acestea ne îndreptățesc să cerem jurisdicția Bucureștilor; ci, după cum Patriarhia Karlovecului își menține și azi pe bază de drept și canonic și legal — spun sârbii — jurisdicția asupra celor cinci eparhii și a credincioșilor pravoslavi de peste hotare, din: Zara și Dodecanez, (ambele în Italia), apoi eparhia din Praga și Munkaci (Cehoslovacia) și cea din Buda (Ungaria), ai căror chiriarhi participă la Sf. Sobor sub președinția Patriarhului de Karlovec, la fel și noi putem pretinde acelaș drept cu privire la viitoarea Episcopie de Vârșăț.

Noi știm că sârbilor le ar conveni mai bine ca biserica ortodoxă română din țara lor să depindă de Karlovec, pentrucă în cazul acesta, planul lor de desnaționalizare — pe care l-au început într'un mod subtil — l-ar putea duce cu mai multă ușurință la îndeplinire.

Ei n'ar pierde aproape nimic, dacă — pe bază de reciprocitate — credincioșii pravoslavi din România ar depinde de Patriarhia din București. Căci numărul lor, față de cel al românilor ortodocși din Banatul jugoslav (și numai din Banat căci despre cei din Timocul jugoslav nu putem vorbi deocamdată), este de trei ori mai mic. Și afară de aceasta, în timpul celor 15 ani ce s'au scurs până în prezent, ei n'au stat ca noi cu mâinile'n sân, ci și au organizat pe baze solide biserica precum și celelalte instituțiuni, alimentându-le și înzestrându-le din belșug cu fonduri și toate cele necesare, spre a putea rezista cu îndârjire eventualelor pericole ce s'ar ivi spre a le amenința existența. Chit că, despre pericole de acest fel, nici nu poate fi vorba la noi, în țara celor mai mari libertăți din Europa.

Iată pentruce, pretindem astăzi celor chemați să soluționeze această problemă, să fie cât se poate de atenți și să nu cedeze nimic sârbilor, amăgiți fiind de nu știm ce considerente ale politicei meschine pe care au adoptat-o ei față de noi. Căci sârbii, în toate ocaziunile de acest fel, sub masca celor mai devotați prieteni, ne au tras pe sfoară.

Dacă dorințele poporului român din Jugoslavia, în ceeace privește biserica, nu vor putea fi înfăptuite așa după cum sunt ele exprimate în nenumăratele memorii adresate Inaltelor noastre fețe bisericești, atunci, este de sute de ori mai preferabilă actuala situație.

Căci azi, de bine de rău, se mai păstrează totuși, un pic de legătură spirituală între noi și românii din Banatul jugoslav. Aceasta, natural, numai prin biserică, — pentrucă alte căi, ne sunt aproape cu totul tăiate.

Aci este interesul sârbesc, de a ne acapara și biserica, unica instituție prin care se mai menține trează conștiința națională dincolo, căci școala românească la sate, nu mai este speranță să se capete.

Promisiunile ce le-au primit „cu sacul" și iluziile frumoase ce și le-au făurit de când s'a încheiat convenția școlară și până acum, i-au ținut prea mult în amorțire pe frații români din Banatul jugoslav.

Azi, ei s'au trezit și și-au dat din nou seama, că nimeni nu le mai poartă grija.

De s'ar ocupa cineva în mod serios de ei, n'ar mai fi lăsați la cheremul tuturor nechemaților, profitori ce-și bat joc de dânșii fără să-i ajute cu nimic.

Ei își dau perfect de bine seama de acest lucru și temându-se să n'o pățească și mai rău pe tărâmul bisericesc decât pe cel școlar, cer, ca autoritățile noastre bisericești să cântărească bine, cât mai bine, problema ce-o au de rezolvit.

TEODOR A. FRENȚIU

„Lira" din Banatul-Jugoslav

Dreptul la viață a unui neam se afirmă prin puterea de muncă și manifestarea sa pe teren cultural-național. Aceste două idei trebue să fie deviza neamului nostru românesc de peste hotare.

Dacă frații de peste hotare sunt împiedicați să se manifesteze în public, totuși ei sunt fideli trecutului, prin dragoste de neam, glie strămoșească și păstrarea obiceiurilor strămoșești, căci aceste manifestări nimeni nu le poate opri.

Politica sistematică și consecventă de desnaționalizare și șicanările pe cari le suferă unii frați de peste hotare cu toate aceste nedreptăți ce li se fac

nimeni însă nu le poate scoate inima și să le nimicească sufletul.

Având inimă curată și sufletul integru, vor putea suferi cu resemnare tot ceea ce vine peste dânșii.

Toate aceste însușiri trecute în revistă, le întrupează în mod integral aș putea să spun, societatea culturală-muzicală «Lira» din Toracul Mic.

De se întâmplă vre-o manifestație culturală în Banatul jugoslav de Nord, societatea «Lira» din Toracul Mic, e nelipsită, cu un cuvânt la tot ce e românesc, această societate e prezentă.

Dela anul 1928 data înființării acestei societăți, drumul ei e spinos, plin de piedici, cari fac ca această societate să muncească mai mult și cu puteri înoite pe meleagurile Banatului jugoslav, răsădind viață românească.

Fala Banatului este cântecul, și cu drept cuvânt frații noștri din Banatul robit, nu desmint popularul proverb:

„Mândră țară îi Banatul
In ea cântă tot natul".

Intr'adevăr, cutreerând Banatul, nu vei găsi nici un sat, unde să nu auzi doina dulce românească.

Românul din Banatul robit, durerea și suferința lui, le alină cu cântecul național românesc.

O orchestră muzicală în Banatul-jugoslav, înseamnă răspândirea și păstrarea dulcei doini românești și printre străini.

Singura activitate externă, în care se poate manifesta o orchestră muzicală în toată libertatea, îndeosebi cel mai bun prilej sunt ospețele sau nunțile.

Mai potrivită ocaziune pentru a aprecia valoarea unei orchestre muzicale, nu găsești decât atunci când mulțimea este adunată din toate părțile.

Ei bine, în Banatul jugoslav ospăț, nuntă mai însemnată fără *„Lira"* sau *Ioan Durăin, este lucru imposibil.* Aceasta denotă că Românii din Banatul jugoslav știu să-și aprecieze ce au mai scump.

Prin frumusețea cântecului, orchestra „Lira" a știut să strângă pe toți tinerii, cei cu inimă tânără și pe cei ce simțesc românește, numai trădătorii de neam și la aceia care a pătruns în inimi frigul unei lumi străine de neam, stau mai departe și privesc cu ochii mari la realizările creștinești în ogorul românesc din Banatul jugoslav.

Acești admiratori fac zid de granit în jurul „Lirei" și numai moartea îi mai desparte de ea.

Cetitorule, de ți-se va întâmpla să călătorești vre-o dată prin Banatul jugoslav, fă un mic popas și în Toracul Mic, să auzi și să vezi ce pot să facă niște simplii țărani, atunci când se muncește.

Cu siguranță că vei avea o vie satisfacție și mulțumire sufletească că te numești Român și că ai frați peste hotare, cari numai bucurie îți procură.

IOAN STRAINU

O scrisoare din Timocul jugoslav

Asta carte este dila George tin (din) Timoc, aduț aminte pi (pe) une (unde) ai trecut vo date. Ieu frate mulțumesc pentru cartia ta și am razumit (înțeles) tot ce mi-ai scris. Din ce cetesc cartea ce mi-ai trimis-o numa parche (parcă) mi se dosodit (obicinuit) tot pe ia aș citi și alta carte numa n'am tin (din) une (unde) se cabavesc (capăt) che (că) nu se aflǎ nici une (unde) aicia.

Brate (fratele) meu

Da se nu vaci (faci cumva, se nu-mi trimiți vo carte rumunească acasa.

Primi pozdravod (primește salutări dela) *George*

Lăsăm pe fiecare cetitor, să comenteze această scrisoare, din care desprinde dragostea cea mare ce o nutrește față de cartea românească și prin aceasta implicit dragostea față de România a unui frate îndepărtat și uitat.

Un simplu abecedar românesc l'a făcut să aibă și să-și iubească limba dulce a maicei sale.

TIMOCEANU

Apelul Federației Românilor de peste hotare către Ziarul „Universul"

D-lui Director al Ziarului „Universul"

Avem onoare a Vă aduce la cunoștință, că la 14 XII.1934 a luat ființă în București, Federația Românilor de peste Hotare, care și-a fixat câteva puncte foarte importante, pentru care va lupta, spre a dovedi prin fapte că existența ei este și va fi necesară problemelor fixate în următorul său program de activitate:

1. Problema Românilor de peste Hotare din toate punctele ei de vedere: politică, națională, bisericească, culturală și economică;
2. Un ciclu de conferințe, tratând situația actuală a tuturor regiunilor în afară de Hotare unde sunt Români.
3. Redactarea de diferite publicațiuni despre situația Românilor de peste Hotare;
4. Aducerea de studenți și elevi din regiunile unde sunt Români peste Hotare și
5. Ridicarea căminului Românilor de peste hotare-București.

Cunoscându-vă ca un mare sprijinitor al Românilor de peste hotare, venim cu onoare a vă ruga să binevoiți a ne da concurs prin ziarul D-voastră, pentru aducerea la indeplinire a programului nostru.

In acest scop, respectuos vă rugăm să binevoiți a lansa prin ziarul ce cu onoare conduceți, o listă de subscripție pentru ridicarea căminului Românilor de peste hotare, care va adăposti pe orice Român de peste hotare venit în țară.

In speranța că la apelul D-voastră către toate societățile, instituții, statul, biserica și toți aceia cari doresc neamului de peste hotare viață, ne vor da prețiosul concurs, dovedind astfel tuturora că înțeleg acțiunea noastră naționalistă română, în slujba neamului, vă rugăm să primiți, Domnule Director, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte, DR. P. VODĂ-TIMOCEANU

Secretar general, SILVIUS MICLEA-UZDIN

Iubiți Frați,

O dorință, dar și o necesitate ne-a determinat ca să facem acest apel către toți ecei cari doresc viață național românească atât generației actuale cât și generațiilor cari ne vor urma.

Federația apelează la Românii de dincoace și de dincolo de Hotare de a-i da prețiosul concurs subscriind la ridicarea căminului Românilor de peste Hotare din București, unde va fi adăpostit ori și ce Român de peste Hotare venit în capitala culturii neamului românesc.

Lansăm acest apel, pentru lista de subscripție, prin cel mai mare ziar românesc „Universul" un mare sprijinitor al Românilor de pretutindeni.

Ajutorul D-voastră va fi o cărămidă pusă la temelia edificiului care va întări sufletul românilor de peste hotare.

Președinte, DR. P. VODĂ-TIMOCEANU

Secretar general, SILVIUS MICLEA-UZDIN

Listă

de subscripție pentru căminul Românilor de peste hotare, din București

1. Prof. Universitar Dr. Onisifor Ghibu	Lei	1.000
2. Federația Românilor de peste Hotare	„	1 000
3. Societatea culturală „Timoc"	„	1.000
4. Federația Studenților Români de peste hotare	„	1.000
5. Partidul Naționalist-Creștin Român din Jugo-Slavia	Lei	1.000
6. Cercul Studenților Teologi Ortodocși Români din Banatul Jugoslav, fiecare membru câte	Lei	1 000
7. Uniunea Studenților Români din Jugo-Slavia	„	1.000
8. Societatea Studenților Români din Ceho-Slovacia	„	1.000
Total	Lei	8.000

Reviste

Reluând firul discuţiilor despre periodicele noastre, vom stărui de data aceasta numai asupra celor care apar în provincie. O fac din două motive. Mai întâi manifestaţiile literare din diferitele ungiuri ale ţării, dau dovadă de mijirea unei conştiinţe literare care tinde spre realizare, ceeace mă bucură. In al doilea rând, pentru că toate aceste publicaţii se sprijinesc pe o masă, mai redusă ca potenţial de cultură, fireşte, pe care vor s'o pregătească pentru realizările mai superioare care trebue să-i devină accesibile.

Dar de aci, după cum se vede, reiese însăşi meritul acelora care au asemenea porniri, presupunând anumite valori pe care trebue să le cucerească.

Incepem cu provincia care are cele mai strânse legături prin mişcarea populaţiei cu Timocul, Banatul.

Fruncea. Timişoara. Revista aceasta după înfăţişare, mărturisesc că nu-ţi vine că crezi că apare în provincie. Intr'adevăr, d-l Nicolae Ivan, directorul ei, dă dovadă de o minuţioasă atenţie fiecărui lucru. Rubricele anunţate, se menţin cu regularitate. Orice amănunt îşi are locul lui. Dacă ai luat odată revista în mână, a doua oară ştii unde să cauţi ceeace te interesează. Este interesantă evoluţia acestei reviste. Bucureştiul acest judecător fără milă a tuturor manifestărilor — n'a primit bine această revistă. Dar ea nu a rămas aşa. A evoluat. In cele din urmă — ceeace nu s'a văzut niciodată — Bucureştiul a revenit asupra celor ce spusese odinioară... Preţuirea revistei, unde găseşti probleme locale, literatură, cronica capitalei, a Clujului, etc. etc. nu este lipsită de sens. Ar trebui totuşi o mai mare atenţie acestei foi, care spre cinstea directorului ei, apare nu numai în condiţiuni technice impecabile, dar şi cu o regularitate neobişnuită.

Progres şi Cultură. Tg-Mureş No. 2 Febr. Mărturisesc că revista aceasta, pagini puţine, reuşeşte totuşi să-ţi vorbească despre ceeace poate ieşi de acolo unde există muncă. Asociaţia învăţătorilor din jud. Mureş, înscriu, în publicistica provincială, o atitudine lăudabilă.

Revista mea. La Cluj, Marta D. Rădulescu, scoate o revistă. Apariţia ei, a fost poate mai mult decât o surpriză.

Cine poate, — peste technica ireproşabilă, — citi printre rânduri, găseşte în această revistă, o mărturisire ascunsă. Un crez care mocneşte şi la care te aştepţi, parcă să isbucnească. O atmosferă de vigoare, de tinereţe se degaje din coloanele ei. Marta D. Rădulescu, scoate o revistă peste care nu poţi trece fără a vorbi la superlativ.

Pagini Literare. Imi place această revistă dela Turda, dar fac un reproş, pentru numeroasele provincializări pe care le oferă foarte des cititorului, fără a-i pune la dispoziţie şi un dicţionar pentru a căuta înţelesul cuvântului .. Poezia din „Pagini Literare", dă periodicului acea calitate care-l face să fie urmărit cu multă plăcere şi chiar cu interes.

Luceafărul. Sibiu. Ceeace preţueşti în această revistă, este varietatea temelor. Satul, cu problemele lui, nu este uitat. Condiţiunile în care apare, sunt ireproşabile.

Izvoraşul. Bistriţa-Mehedinţi. Pr. Gh. N. Dumitrescu-Bistriţa în colţul acela al Olteniei, cu o muncă de ani, cu o perseverenţă lăudabilă, scoate în ciuda timpurilor grele, această revistă preţioasă pentru sate. Materialul pe care îl oferă este dela ţărani şi pentru ţăran. Muzica, arta naţională, folklorul etc., îşi au pagini rezervate în această preţioasă revistă.

Şcoala Prahovei. Ploeşti. Se impune prin competenţa cu care discută problemele.

Graiul Dâmboviţei. Târgovişte. Un periodic lunar preţios.

Făt-Frumos. Cernăuţi. Intenţionat am rezervat ultimul cuvânt pentru această revistă. Era singura din ţara Domnilor Moldovei, de care ne ocupăm. D-l Leca Morariu, cunoscutul om cu preocupări serioase, sub conducerea sa vigilentă, trimite din Cernăuţiul îndepărtat, pe acest Făt-Frumos, o adevărată perlă, care, n'a fost totuşi preţuit. Munca oamenilor şi mai ales munca rodnică trebue să aibe totdeauna o aprobare unanimă, totdeauna să fie lăudată. Chiar dacă un om de talia d-lui Leca Morariu ar refuza acest lucru, noi nu putem să nu subliniem realitatea în esenţa ei adevărată.

Vom continua în numărul viitor...

FLOREA FLORESCU

Informaţiuni

1. Redăm aci tabloul ţăranilor români din comuna Măgura care au fost aduşi în comuna Beşli pe jos, unde au fost bătuţi şi ameninţaţi cu torturi şi mai mari dacă mai vorbesc limba ţigănească — aşa se exprimă Gancef, prigonitorul fraţilor noştri — despre limba română.

Ion Pircu, Stan Stoenică, Radu Barbu, Radu Bulie, Pascu Beşu, Dan Petre, Dumitru Ştefan, Petrică Dagă, Dite Grigore, Crăciun Brezoi, Stan Barbu, Marin Crăciun, Anghel Crăciun, Ion Florea, Petre Pornici, Marin Barbu, Mita Târnă.

2. Florea Marian, care a fost auzit de garda din sat că vorbeşte româneşte, a fost luat şi dus timp de iarnă spre Beşli. In localitatea gârla „Curătoare" a fost pus de soldat să se dea peste cap pe troian, iar apoi, bătându-l i-a spus că dacă va spune cuiva, îl vor împuşca.

3. Moraru Crăciun, vrând să-şi serbeze ziua onomastică în ziua de Crăciun, este bătut până la sânge fiindcă spune că-l cheamă Crăciun, iar nu Hristo!

4. Pascu Beşu, Oprea Ştefan şi Florea Jvănuş, fiind chemaţi la postul de frontieră, Macedonia No. 7, cu mâncăruri şi băuturi, sunt bătuţi şi apoi forţaţi să treacă printr'o haită de câini fără să se apere...

5. Elevul Ion Fiscuci, din cl. III, fiind auzit de profesorul Cazandjief că vorbeşte româneşte, este bătut crunt. Tatăl elevului protestând în mod foarte civilizat, intervine călăul Gancef, care-l bate până la leşin.

6. Radu Bulie, ducându-se la fântână întâlneşte pe Maria I. Florea, care neştiind bulgăreşte, şopteşte în româneşte. Soldatul care stătea în scopul de a opri pe oameni să vorbească româneşte, i-a auzit. Radu Bulie a fost bătut şi apoi trimis la Beşli unde la luat în primire Gancef tot cu ciomagul.

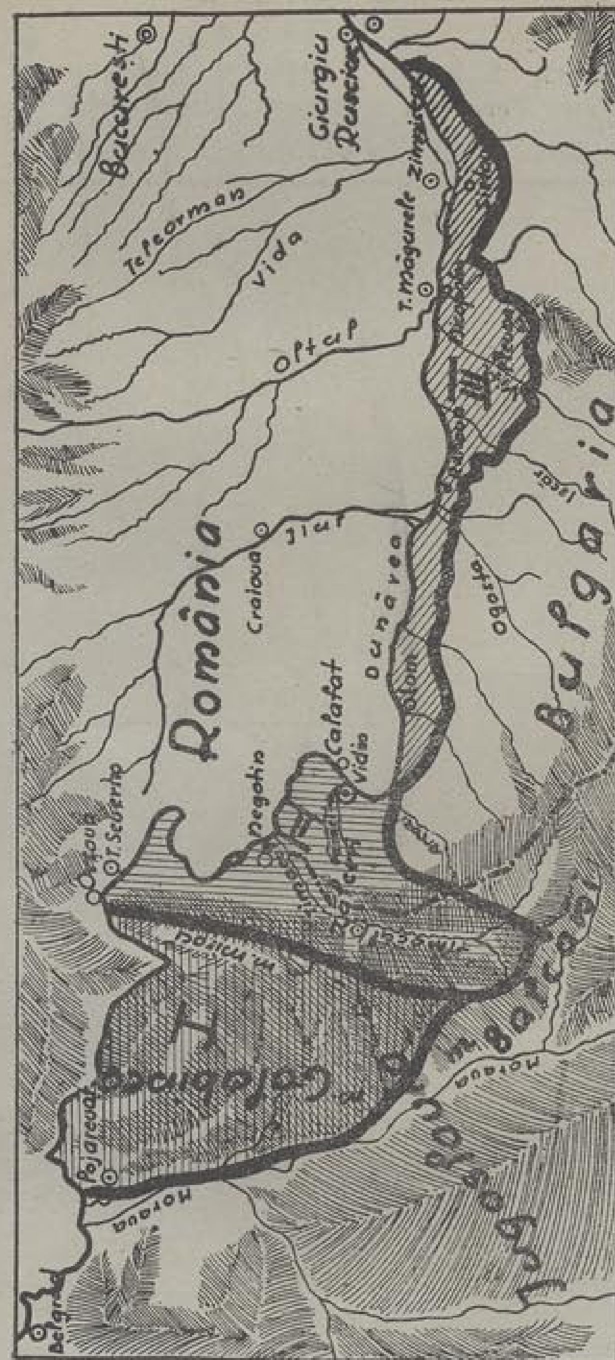
Călăii Românilor din jud. Plevna

1. Gancef, căpitan cu sediu în com. Beşli, acum botezată Boril.

2. Mustacof, căpitan cu sediul în Samovit. Agenţi: Gheorghe Toşef şi Boris Manolov-Macedoneni bulgari, colonizaţi în Cercelan, Simeon, Pavlovici domiciliat în comuna Măgura de origine rusă.

HARTA VALEA TIMOCULUI ŞI DREAPTA DUNĂRII

Scara 1 : 2.250.000

LEGENDA:

I. Românii din masivul Balcanilor sârbeşti (Iugoslavia).

II. Românii depe Valea Timocului (Bulgaria şi Iugoslavia).

III. Românii din judeţul Plevna-Bulgaria.

IV. Frontiere.